

Spis treści

Wstęp	5
1. Zmiany w fotografii	6
1.1. Fotografia jako sztuka	6
1.2. Fotografia jako sztuka współczesna	8
1.3. Fotografia cyfrowa	9
1.4. Fotograficzne <i>selfie</i>	9
2. Konieczna estetyka fotografii	10
 PIERWSZY MOMENT: OD RZECZYWISTOŚCI DO FOTOGRAFICZNOŚCI	13
Otwarcie	15
1. Stawki problemu	16
2. Nieunikniony problem	19
3. Konieczność rozważania problemu	22
 Rozdział 1:	
Przedmiot reportażu: od iluzji ku kreacjom	25
1. Złudzenie przedmiotu–rzeczywistości (agencje fotograficzne)	27
1.1. Przyczyny wiary	27
1.2. Przyczyny wątplenia: Barthes kontra Luce	30
2. Niemożliwość przedmiotu–istoty (Henri Cartier-Bresson)	35
2.1. <i>Photographia universtalis</i> : Kartezjusz	35
2.2. <i>Panta rhei</i> : Heraklit	42
3. Poszukiwanie przedmiotu–problemu (cztery reportaże z tym samym przedmiotem / na ten sam temat	46
3.1. Ambiwalentny przedmiot agencji (Gérard Uféras)	48

3.2. Cztery przeznaczenia przedmiotu–problemu (Kamel Dridi)	51
3.3. Podwojenie oraz rozszczepienie przedmiotu–pro- blemu (Bernard Plossu i Françoise Nuñez)	54
4. Siła przedmiotu–pretekstu (Jean-Pierre Évrard)	61
4.1 Reportaż–pretekst	61
4.2. Ku estetyce reportażu	63

Rozdział 2:

Od przedmiotu portretu do ogólnego przedmiotu fotografii:

„to, co zostało odegrane”	67
1. Inscenizacja portretowanego przedmiotu (Julia Margaret Cameron)	69
1.1. Fotograficzna teatralizacja	70
1.2. Ku estetyce portretu oraz inscenizacji	76
2. Ku estetyce ogólnej „tego, co zostało odegrane”	80
2.1. Gra fotografii	80
2.2. Gra rzeczywistości (André Gelpke i Pete Turner)	83
2.3. Gra i „ja” fotografa (Duane Michals i Wiliam Klein) ..	86

Rozdział 3:

Przedmiot w ogólności: realność niemożliwa

do sfotografowania	91
1. Ani obiektywizm, ani realizm	93
1.1. Ograniczenia techniczne i ludzkie	93
1.2. Ograniczenia artystyczne	95
2. Sedno problemu	98
2.1. Podejście semiologiczne: Dubois i Schaeffer	98
2.2. Filozoficzne rozwiązanie problemu: Kant	102
2.2.1. Problem	102
2.2.2. Punkt widzenia Kanta	103
2.2.3. Trzy postawy fotograficzne	105
2.2.4. Siedem etapów procesu	106
2.2.5. Przedstawiać nie znaczy upodabniać: Kartezjusz	109
2.2.6. Cztery nieciągłości i cztery przeobrażenia	110
2.3. Naukowe, artystyczne oraz estetyczne modalności problemu: Bachelard i Klee	111

2.4. Przyczyny zaciemnienia problemu: Nietzsche	120
3. Dwa artystyczne sposoby zgłębiania problemu	125
3.1. Ku estetyce fikcji (Jean-Marc Lalier)	125
3.2. Ku estetyce odniesienia fantastycznego, odcisku i archiwum (Hervé Rabot)	132
Rozdział 4:	
Przedmiot fotograficzny: fotograficzność	137
1. Cechy szczególne fotografii	138
1.1. Warunki odbioru zdjęcia	138
1.2. Warunki zaistnienia zdjęcia	139
1.2.1. Przedmiot do sfotografowania	139
1.2.2. Podmiot fotografujący	140
1.2.3. Tworzywo fotograficzne	141
1.3. Warunki wytworzenia zdjęcia	142
2. Specyfika fotografii	142
2.1. Pojęcie fotograficzności	142
2.2. Sedno problemu	144
2.2.1. Humanizm czy materializm?	144
2.2.2. Fotograficzność: połączenie nieodwracalnego i nie- ukończonego	145
2.2.3. Strata i zysk	147
2.2.4. Nieobecność negatywu i obraz cyfrowy	149
3. Konsekwencje praktyczno-estetyczne	151
3.1. Ku estetyce wyboru	151
3.2. Ku estetyce możliwości	154
3.3. Ku estetyce obrazu obrazów oraz inkarnacji	155
3.4. Ku estetyce wymieszania	157
3.5. Ku estetyce niekończących się odbiorów	158
4. Wyjątkowość fotografii	160
4.1. Sztuki	160
4.2. Egzystencja	162
5. Estetyka fotograficzności	163
5.1. Potrójna perspektywa	163
5.2. Estetyka nieukończonego i odbioru (Gilles Caron) ...	165

DRUGI MOMENT: DZIEŁO FOTOGRAFICZNE 173

Rozdział 5:

Od bez-sztuki do sztuki	177
1. Bez-sztuka i sztuka	179
1.1. Odrzucenie sztuki (Don Mac Cullin)	179
1.2. Od znaku do obrazu	180
2. Przeniesienie z bez-sztuki do sztuki (Marc Pataut)	182
2.1. Warunki estetycznego tworzenia zdjęć	183
2.2. Warunki technicznej produkcji zdjęć	186
2.3. Warunki estetycznego odbioru zdjęć	191
2.4. Ku estetyce bez-sztuki	193
2.5. Czynność fotografowania, działanie fotograficzne i metafotograficzność	196
2.6. Ku negatywnej estetyce fotografii	198
2.7. Dzieło fotograficzne	202
3. Od anonimu do uniwersalności (Christian Boltanski)	204
3.1. Ku estetyce anonimowości	204
3.2. Ku estetyce uniwersalności	206

Rozdział 6:

Wykonanie dzieła	211
1. Wejście w sztukę przed wykonaniem dzieła (Jacques-Henri Lartigue)	213
1.1. Fotograf i malarz	213
1.2. Ku estetyce <i>a posteriori</i>	214
2. Niekończące się tworzenie (Jorge Molder)	216
2.1. System	217
2.2. Presupozycje i trójkąt sztuki	218
2.3. Dzieło wykonane	221
3. Estetyka wykonania dzieła i odbiorca	228
3.1. Ku estetyce poetyckiej: Blanchot	228
3.2. Ku estetyce wyobraźni: Bachelard	230

Rozdział 7:

Dzieło i świat	235
1. Świat publiczny, zewnętrzny, obiektywny i uniwersalny (Diane Arbus)	237
1.1. Ku estetyce tragizmu	237
1.2. Ku estetyce przedstawienia	242
1.3. Ku estetyce kompozycji	246
2. Świat prywatny, wewnętrzny, osobisty i wyjątkowy (Gérard Moulin)	249
2.1. Bliskość dzieła: Husserl	250
2.2. Bliskość świata: Heidegger	251
3. Estetyka i fotografia	254
3.1. Styl	254
3.2. Ku estetyce „jednoczesności”	256
3.3. Ku estetyce nieznaczącego	259

Rozdział 8:

Dzieło krytyczne	265
1. Sztuka i społeczeństwo: ponowna ocena reportażu krytycznego	267
1.1. Estetyka „jednoczesności” i polityka	267
1.2. Badanie, pamięć i wzajemne oddziaływanie	271
2. Dzieło, krytyka rzeczywistości	275
2.1. Krytyka reklamy	275
2.2. Krytyka oficjalnego zamówienia (Tono Stano)	277
3. Dzieło, krytyka przedstawień rzeczywistości	279
3.1. Krytyka ciała telewizyjnego (Christian Gattinoni) ...	280
3.2. Krytyka telewizji	283
4. Dzieło, krytyka fotografii (Christian Gattinoni)	286
4.1. Krytyka	286
4.2. Krytyk	289

TRZECI MOMENT: SZTUKA FOTOGRAFICZNA 291

Rozdział 9:

Współtworzenie	293
1. Fotografia i język	294
1.1. Podobieństwa, różnice i przemieszczenia	295
1.2. Fotograficzna wyjątkowość	298
1.3. Głos / pismo, dyskurs i narracja	301
2. Fotografia i literatura	303
2.1. Przeszkody	303
2.2. Podobieństwa, różnice i przekształcenia	309
2.3. Ku estetyce współtworzenia	311
2.4. Zapisać obraz (Claude Maillard)	314

Rozdział 10:

Przeniesienie	319
1. Przeniesienie w fotografii	321
1.1. Fotomontaż	321
1.2. Ku estetyce przeniesienia	323
2. Przeniesienie w sztukach współczesnych (Vincent Verdeguer)	325
2.1. Malarstwo i fotografia	325
2.2. Malarskość i fotograficzność	327
2.3. Książka jako miejsce przeniesienia	332

Rozdział 11:

Odniesienie	335
1. Fotografia, odniesienie dla innych sztuk	336
1.1. Od <i>camera obscura</i> do fotografii	337
1.2. Koniec malarstwa	339
1.3. Ku estetyce odniesienia	342
1.4. Ku estetyce punktu widzenia: Pascal, Leibniz i Nietzsche	347
2. Inne sztuki, odniesienia dla fotografii (Tom Drahos)	351
2.1. Kwestia tak zwanej „fotografii plastycznej”	352
2.2. Eksploracja fotografii	354
2.3. Potrzeba innej sztuki: ku estetyce baroku	358

Rozdział 12:

Zapis	363
1. Od bycia środkiem do bycia celem	365
1.1. Tradycyjny środek	365
1.2. Cel sam w sobie (Man Ray)	367
1.3. Sztuka współczesna	369
2. Sztuka o podwójnej mocy	374
2.1. Ku estetyce zapisu	374
2.2. Ku estetyce sztuki o podwójnej mocy: Malraux	376
3. Od fotografii sztuk do fotografii fotografii	381
3.1. Fotografia architektury	381
3.2. Fotografia rzeźby (Marc Pataut)	387
3.3. Fotografia fotografii	390
Zamknięcie	393
1. Estetyka	393
1.1. Podstawy	393
1.2. Dzieło	395
1.3. Sztuka	397
2. Fotografia	398
3. Stawki	401
Bibliografia	405
Indeks rzeczowy	421
Indeks nazwisk	427